

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ І ФІНАНСІВ

Кафедра бухгалтерського обліку

Богдан Роман Євгенович

Облік і контроль грошових коштів

*(на матеріалах СГК „Летави”
Чемеровецького району Хмельницької області)*

Д и п л о м н а   р о б о т а

Спеціальність 7. 050.106. ”Облік і контроль”

Допущено до захисту
завідувач кафедри
бухгалтерського обліку

_____ *В.Д.Слободян*

Науковий керівник:

_____ *к.е.н., доцент
Семенишена Н.В.*

" _____ " _____ 2010р.

Кам'янець-Подільський
2010

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 СУТНІСТЬ ГРОШЕЙ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ	5
1.1 Гроші: сутність, історія та функції	5
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ	20
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства	20
2.2. Первинний облік і організація готівкових розрахунків на підприємствах України	20
2.3. Первинний облік і організація безготівкових розрахунків на підприємствах України	48
2.4. Аналітичний та синтетичний облік грошових коштів у касі та на рахунках у банку.....	55
2.5. Відображення грошових коштів у звітності	62
2.6. Удосконалення облікового забезпечення грошових коштів.....	68
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ ГРОШОВИХ КОШТІВ.....	73
3.1 Організація проведення контролю	ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.
3.2 Контроль каси та дотримання умов зберігання грошових коштів, контроль касових операцій	77
3.3 Контроль операцій на поточному рахунку	84
ВИСНОВКИ	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	93
ДОДАТКИ.....	100

ВСТУП

Гроші – одне з найдавніших явищ суспільства – відіграють важливу роль у господарській діяльності людини. Вони завжди привертали до себе пильну увагу науковців.

Гроші – це багатофункціональна економічна форма, за допомогою якої здійснюється облік вартості, обмін, платежі, накопичення вартості. Гроші є одним з найбільш важливих розділів економічної науки. Вони є набагато більшим, ніж простий інструмент, що сприяє розвитку економіки. Добре діюча грошова система сприяє як повному використанню потужностей, так і повній зайнятості. Та навпаки, погано функціонуюча грошова система може стати головною причиною різких коливань рівня виробництва, зайнятості та цін в економіці.

На сучасному етапі, коли у більшості підприємств грошових активів не вистачає, здатність підприємства виживати напряму залежить від уміння управляти грошовими потоками. До останнього часу управлінню грошовими активами у вітчизняній практиці не приділялося достатньої уваги. Але цей вид активів є найобмеженішим в сучасних умовах, і управління ним безпосередньо впливає на розвиток підприємства і формування кінцевих результатів його господарської діяльності. Тому грошові активи потребують посиленої уваги до себе з боку керівних органів підприємства. Управління ними ґрунтується на даних обліку через організацію і контроль за рухом грошових потоків, а також запасів грошових активів із точки зору ефективності платежів і оптимального забезпечення операційної діяльності підприємства фінансовими ресурсами. Цим і пояснюється актуальність даної роботи.

Метою дипломної роботи є більш детальне вивчення природи грошових коштів підприємства, а саме з'ясування поняття, принципи, систему грошових коштів; організації обліку грошових коштів; здійснити аналіз нормативної бази, яка регламентує питання грошових коштів у касі підприємства і на розрахункових рахунках, дослідити питання контролю та контролю грошових

коштів, а також аналізу грошових потоків.

Для досягнення цієї мети вирішуються, зокрема, такі задачі:

- розглядаються сутність грошей, їх функції та механізм впливу на економічні процеси;
- вивчено правове регулювання бухгалтерського обліку в Україні;
- проаналізовано нинішній стан досліджуваного підприємства СГК «Летава»;
- наведено основні вимоги щодо організації готівкових та безготівкових розрахунків на підприємствах України;
- наведено схему та описано етапи проведення контролю грошових коштів;
- приділено увагу питанню порушення законодавства з готівкового обігу та, відповідно, відповідальності за такі порушення;

Об'єктом дослідження є діяльність підприємства СГК «Летава».

Предметом дослідження є методологічні аспекти організації і ведення бухгалтерського обліку та контролю грошових коштів.

Для вивчення предмету дослідження в роботі застосовуються різні методи та прийоми аналізу: математико-статистичні, методи економічної статистики, методи фінансового аналізу, прийоми групування, порівняння.

При написанні дипломної роботи були використані нормативно-правові документи, періодичні видання, книги, інтернет-ресурси, а також внутрішні документи СГК «Летава».

грошових коштів, організації контролю за їх збереженням і використанням на СГК «Летава» можна зробити висновки, що облікова, фінансова і контрольна робота здійснюється керівником підприємства та бухгалтером відповідно до чинного законодавства та національних стандартів. Контроль за дотриманням законодавства з питань грошового обігу здійснюється банківськими установами та державними органами.

Що стосується комерційної діяльності підприємства, то можна зробити висновки, що воно розвивається досить швидкими темпами. Про це свідчить, наприклад, те, що підприємством було отримано прибуток уже в наступному після заснування кварталі. Крім того, аналіз структури грошових потоків підприємства за 2009 рік вказує на високий рівень управління (тобто свідчить про те, що керівництво підприємства справляється зі своїми обов'язками).

В дипломній роботі розкрито також сутність та функції грошей, показано значення готівкових та безготівкових розрахунків в економіці України перехідного періоду. В роботі також розглянуто нормативну базу бухгалтерського обліку, його основні принципи.

На основі узагальнення питань нормативного регулювання готівкових та безготівкових розрахунків в Україні вивчено практику їх організації на діючому підприємстві України, а саме:

- розглянуто організацію приймання готівки в касу та її видачі з каси;
- вивчено проблеми розрахунків з підзвітними особами;
- з'ясовано порядок установа ліміту залишку готівки в касі;
- описано порядок відкриття рахунків в банку;
- розглянуто питання організацій операцій на банківських рахунках.

Бухгалтерський облік операцій з грошовими коштами наочно представлено в другому розділі.

Третій розділ описано порядок організації та розроблено методику контролю грошових коштів.

Важливою складовою контролю фінансово-господарського стану підприємства є контроль грошових коштів, який проводиться за такими напрямками:

- контроль касових операцій;
- контроль операцій на поточному рахунку;
- контроль операцій на валютному та інших рахунках у банках.

Досліджуючи ці напрямки, можна зробити висновок про доцільність та ефективність використання грошових коштів клієнтом.

Контроль касових операцій підприємства рекомендується проводити в кілька етапів.

На підготовчому етапі контролю касових операцій контролер повинен розглянути загальні питання організації роботи каси на підприємстві.

Перший етап контролю касових операцій передбачає проведення раптової ревізії каси з повним поаркушним перерахунком усіх грошей та інших цінностей, що знаходяться у касі підприємства (векселів, зобов'язань).

Другим етапом є перевірка правильності заповнення касових документів та організації порядку ведення касових операцій. На цьому етапі перевіряється правильність заповнення прибуткових та видаткових касових ордерів.

Перевірка операцій з видачі готівки з каси проводиться на третьому етапі контролю .

Четвертий етап передбачає перевірку повноти оприбуткування готівки в касі підприємства.

На п'ятому етапі контролер перевіряє додержання підприємством встановленого ліміту залишку готівки в касі.

Останнім – шостим етапом перевірки є зіставлення даних первинних, аналітичних і синтетичних облікових документів з даними, відображеними у звітності підприємства, з метою встановлення їх відповідності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ізмайлова, К.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. [для студ.] / К.В. Ізмайлова; Межрегіон. акад. упр. персоналом. - К., 2004. -147 с.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства України від 30.11.99 р. № 291 // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: ЛІГА:Закон Професіонал 7.4.2 Copyright: ІАЦ „ЛІГА”1994-2002.
3. Банки и банковское дело: Учеб. пособие / Под ред. И.Т. Балабанова .-СПб.; М.; Х.; Минск: Питер, 2004.-254 с. - (Крат. курс)
4. Бруханський Р. Ф. Контролінг / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 114 с.
5. Бруханський Р. Ф. Трансформація дивідендної політики сільськогосподарських підприємств з позиції стратегічного менеджменту / Р. Ф. Бруханський // Наука молода. – Тернопіль : Економічна думка, 2009. – № 12. – С. 218-220.
6. Вареня, В.О. Ревізія касових, розрахункових і кредитних операцій // Світ бух. обліку . - 2005. - № 7-8. - С. 75-82.
7. Васюренко, О.В. Банківський менеджмент: посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / О.В. Васюренко. - К.: Академія, 2005. - 317 с.
8. Гайдай Н., Черная С. Методика операционной проверки денежных активов торговых предприятий // Бухгалт. учет и контроль.- 2002.- № 5.- С. 43-47; № 6.- С. 38-46.
9. Гарасим П.М. Наскрізнні блоки кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку / Гарасим П.М., Бруханський Р.Ф., Хомин П.Я. – Тернопіль: Астон. – 2003. – 368 с.
10. Гарасим П. М. Первинний та аналітичний облік на підприємстві : навч. посіб. / П. М. Гарасим, Г. П. Журавель, Р. Ф. Бруханський, П. Я. Хомин. – Тернопіль, 2005. – 464 с.

11. Данілов І.В, Савчук М.Я., Мельничук О.В. Вартові державного добробуту. – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д.Г., 2010. – 264 с.
12. Долан Э.Дж. и др. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика / Пер. с англ. В.Лукашевича и др.; Под общ. ред. В.Лукашевича – М., 2008. – 612 с.
13. Закон України „Про податок з доходів фізичних осіб” від 22.05.2003 р. № 889-IV // [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: ЛІГА:Закон Професіонал 7.4.2 Соруґісht: ІАЦ „ЛІГА”1994-2008.
14. Згурский, О. Урок 17. Касса и кассовые операции // Дебет-кредит.-2008.- № 32.- С. 30-35.
15. Згурский, О., Пантелеев, В. Урок 16. Касса и кассовые операции. Оплата труда // Дебет-кредит: Прил. к газ. "Галиц. контракти".- 2007.- № 24.- С. 37-51.
16. Иванов, В.М. Деньги и кредит: Курс лекций / В.М. Иванов; Межрегион. акад. упр. персоналом.-2-е изд., стер.-К., 2006.-231 с.
17. Інструкція про касові операції в банках України, затверджена постановою Правління НБУ від 14.08.2003 р. № 337 // [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: ЛІГА:Закон Професіонал 7.4.2 Соруґісht: ІАЦ „ЛІГА”1994-2002.
18. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджена постановою Правління НБУ від 12.11.2003 р. № 492 // [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: ЛІГА:Закон Професіонал 7.4.2 Соруґісht: ІАЦ „ЛІГА”1994-2002.
19. Каморджанова Н.А., Карташова И.В. Бухгалтерский учет в схемах и рисунках: Учеб. пособие. - М.: ИНФРА-М, 2003. - 429 с.
20. Касса и кассовые операции. Регистраторы расчетных операций / Подгот. О. Згурский // Дебет-кредит. Шк. бухгалтера.- 2005.- № 6.- С. 83-96.
21. Касса и кассовые операции: Шпаргалка // Дебет-кредит. Шк. бухгалтера.- 2002.- № 11.- С. 114-124.
22. Ковалев, В.В. Финансовый анализ: Упр. капиталом: Выбор инвестиций: Анализ отчетности .-2-е изд., перераб. и доп.-М.: Финансы и статистика, 1998.- 512 с.

23. Ковальчук Н.В. Управлінський аспект бухгалтерської звітності сільськогосподарських підприємств. *Аграрна наука – селу : Збірник наукових праць ПДАТА*. 1998. Вип.6. С.182-183.
24. Количественные методы финансового анализа: Пер. с англ. / Под ред. С.Дж. Брауна, М.П. Крицмена.-М.: ИНФРА-М, 2004.-336 с..-(Проф. б-ка. Сер. "Финансы")
25. Кононенко О. Аналіз фінансової звітності. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2007. – 148 с.
26. Костюк Д. Новации операций с наличностью // *Налоги и бухгалтерский учет*. – 2008. – № 33. – С. 45-47.
27. Кулаковська, Л.П. Основи контролю : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. освіти України I-IV рівнів акредитації / Людмила Петрівна Кулаковська, Юрій Володимирович Піча.-К.; Л.: Каравела: Новий Світ-2000, 2002.-500 с.
28. Лончакова В. Знать каждому! Организация, учет и документальное оформление кассовых операций // *Все о бух. учете*.- 2007.- № 82.- С. 23-28.
29. Мельничук О.В. Доход в аспекті бухгалтерського і податкового обліку. *Збірник наукових праць ПДАТА*. 2000. № 8. С. 315-318.
30. Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку, доведені наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356 // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: ЛІГА:Закон Професіонал 7.4.2 Copyright: ІАЦ „ЛІГА”1994-2002.
31. Наказ Державної податкової адміністрації України від 19 вересня 2003 року № 440 „Про затвердження форми Звіту про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт, та Порядку складання вказаного Звіту”// [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: ЛІГА:Закон Професіонал 7.4.2 Copyright: ІАЦ „ЛІГА”1994-2002.
32. Наказ Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку касових операцій» від 15.02.96 р. № 51 зі змінами та доповненнями (з урахуванням наказу Державного комітету статистики України

від 27.07.98 р. № 263) // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: ЛІГА:Закон Професіонал 7.4.2 Copyright: ІАЦ „ЛІГА”1994-2002.

33. Операції с наличними средствами [Сб. нормат.-правовых док.] // Б-ка "Фактора": Прил. к газ. "Налоги и бухгалт. учет".- 2006.- № 3.- 103 с.

34. Операції з готівкою // Податки та бухгалтерський облік. – Спецвипуск № 4. – 2007 р. – 56 с.

35. Позднякова М. Кассовые операции в национальной валюте // Баланс.- 2002.- N 46.- С. 29-36.

36. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління НБУ від 15.12.2004 р. № 637 // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: ЛІГА:Закон Професіонал 7.4.2 Copyright: ІАЦ „ЛІГА”1994-2002.

37. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затверджений постановою КМУ від 22.01.96 р. № 116 // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: ЛІГА:Закон Професіонал 7.4.2 Copyright: ІАЦ „ЛІГА”1994-2002.

38. Про адміністративні правопорушення: Кодекс України від 07.12.84 р. № 8073-Х // Бібліотека законодавства / Укладач Л. Мар горська. – Х.: Фактор, 2002. – 230 с.

39. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закону України від 16.07.99 р. № 996-XIV // Бухгалтерський облік: нормативна база / Укладач О. Піроженко. – Х.: Фактор, 2002 р. – с. 5-17.

40. Про визначення розміру збитків, заподіяних підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням (псуванням), нестачею чи втратою дорогоцінних металів, дорогоцінних каменів і валютних цінностей: Закон України від 06.06.95 р. № 217/95-ВР // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: ЛІГА:Закон Професіонал 7.4.2 Copyright: ІАЦ „ЛІГА”1994-2002.

41. Про застосування штрафних санкцій за порушення норм регулювання обігу готівки: Указ Президента України від 12.06.95 р. № 436 у редакції Указу

- Президента України від 11.05.99 р. № 491/99 // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: ЛІГА:Закон Професіонал 7.4.2 Copyright: ІАЦ „ЛІГА”1994-2002.
42. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.99 р. № 679-XIV // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: ЛІГА:Закон Професіонал 7.4.2 Copyright: ІАЦ „ЛІГА”1994-2002.
43. Решина, Г.А. Деньги и денежное обращение (вопросы теории и практики): Учеб. пособие / Балт. рус. ин-т.-Рига, 2003.-226 с.
44. Ришар, Ж. Контроль и анализ хозяйственной деятельности предприятия: Пер. с фр. / Под ред. Л.П. Белых.-М.: Контроль, 2002.-376 с.
45. Рудницький В. С. Судово-бухгалтерська експертиза економічних правопорушень: навчальний посібник / Рудницький В. С., Бруханський Р. Ф., Хомин П. Я. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 304 с.
46. Семенишена Н.В. «Принципи бухгалтерського обліку»: дослідження дефініцій [Текст] // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції : збірник наукових праць. 2010. Випуск XVI. – № 2. – С. 214-222.
47. Семенишена Н.В. Взаємоузгодженість фінансової і статистичної звітності та їх взаємодія як інформаційних систем [Текст] // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія: Економічні науки. – 2010. – Випуск 5, том 1. – С. 129-133.
48. Семенишена Н.В. Комунікативна та інформаційна функції бухгалтерського обліку та звітності [Текст] // Формування ринкової економіки : зб. наук. праць : спец. вип. Аграрна економічна освіта в розбудові конкурентоспроможного сільського господарства України. Київ : КНЕУ, 2009. С. 758-766.
49. Семенишена Н.В. Комунікативна та інформаційно-аналітична функції бухгалтерської звітності сільськогосподарських підприємств : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.09 ; Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки" УААН. Київ, 2008. - 21 с.

50. Семенишена Н.В., Кушнір Л.А. Оцінка ефективності застосування комплексних систем автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві [Текст] // Збірник наукових праць ПДАТУ. – 2008. – Вип. 16, Т.2. – С. 33-35.
51. Семенишена Н.В., Радченко О.Д. Інформаційне забезпечення оцінки потенціалу аграрних підприємств [Текст] // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Фінанси і кредит. – 2010. Вип. 1. – С. 236-239.
52. Семенишена Н.В., Саблук Р.П. Інформаційне забезпечення суб'єктів ринку зерна [Текст] // Наукове та професійне забезпечення розвитку обліку та фінансів аграрного сектору економіки в умовах глобалізації : IV міжнар. наук.-практ.конф. (18–19 вересня 2008 р., ННЦ ІАЕ, Київ, Україна): зб. тез та виступів. Київ : Юр-Агро-Веста, 2008. – С. 259–264.
53. Семенишена Н.В., Саблук Р.П. Формування звітної інформації в системі економічних відносин суб'єктів ринку зерна в Україні [Текст] // Облік і фінанси АПК. 2008. – № 4. – С. 112-114.
54. Семенишена, Н. В. Відмінності національних облікових систем як перешкоди на шляху до міжнародної стандартизації [Текст] / Н. В. Семенишена // Збірник всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку державного контролю і аудиту в Україні». – 2009. – С. 327-328.
55. Хорунжак Н. М. Сучасні підходи до категоріального визначення та організації обліку нематеріальних активів / Н. М. Хорунжак // Регіональна економіка. – 2001. – №2. – С. 67–77 (0,4 друк. арк.).
56. Хорунжак Н. М. Проблеми оплати праці та шляхи їх вирішення / І. Д. Бенько, Л. О. Гуцайлюк, Н. М. Хорунжак // Вісник Технологічного університету Поділля. – 2002. – №5, ч. 1, т. 2. – С. 16–20. – (Серія : Економічні науки).
57. Хорунжак Н. М. Аналіз переваг і недоліків системи документування в умовах автоматизованих інформаційних систем обліку / Н. М. Хорунжак // Наукові записки. – 2003. – Вип. 12. – С. 10–12.

58. Хорунжак Н. М. До питання обліку дебіторської заборгованості в бюджетних установах / Л. О. Гуцайлюк, Н. М. Хорунжак // Галицький економічний вісник. – Тернопіль. – 2009. – №1 (22).– С. 151–155.
59. Усач Б.Ф. Контроль. – К. : Знання-Прес, 2004. – 465с.
60. Финансы. Денежное обращение. Кредит: Учеб. для студентов экон. спец. вузов / Под ред. Л.А. Дробозиной. - М.: Финансы, 2006. - 480 с.
61. Хелферт, Э. Техника финансового анализа: Пер. с англ. / Под ред. Л.П. Белых.-М.: Контроль, 2004.-663 с.
62. Цыганок Ю., Шеремет О. 1С:Бухгалтерия 7.7 для Украины. Занятие 14. Учет денежных средств: кассовые операции // Налоги и бухгалтерский учет. – 2002. – № 62. – с. 38-46.